

Mohamed Ajouaou

Doe het Samen, maart 1998

Salaat, het gebed in de islam

Dit was het gebed dat Salomo bij de plechtigheid uitsprak: "De Here heeft gezegd dat Hij in de duisternis zou wonen. Zo heb ik dan een huis voor U gebouwd, een woonplaats waar U voor altijd kunt verblijven". (2 Kronieken 6, 1).

"Wat ik van je vraag, komt hierop neer: bid veel voor andere mensen; smeeek God of Hij genadig wil zijn" (1 Timotheus 2, 1).

In deze twee bijbelse citaten betekent het gebed het smeken en het aanroepen van de godheid. Een moment waarbij de gelovige de almachtigheid van God inziet en op Zijn bijstand vertrouwt. Gebed is een direct communicatiemiddel met God. Laat ons bidden, d.w.z., 'laten we ons tot God richten', is een uitspraak die vaak in de kerk wordt gebruikt. Op de zondagse diensten bijvoorbeeld.

Ook de islam kent het woord bidden/gebed. Er wordt soms wel eens gezegd: 'In de islam wordt er zo vaak gebeden, vijf keer per dag. Zo zwaar is het'. Wat betekent het gebed in de islam, en hoe gaat dat in zijn werk? Daar ga ik in het volgende op in.

Het koranische, dat wil zeggen het Arabisch woord voor het gebed is: 'de *Salaat*'.

Dit is een volmaakt Boek (Koran), daaraan is geen twijfel, een richtsnoer voor de godvrezenden, die in het onzienlijke geloven en de salaar houden (Koran 1, 3).

De Koran praat niet over het bidden maar meer over het houden van het gebed. Over het houden van het gebed en niet over het doen van het gebed. Wat is het verschil? Het bidden zoals dat in de bijbelse citaten staan omgeschreven is maar een klein onderdeel van het islamitische gebed als geheel, het doen van het gebed kan suggereren dat het om een vrijwillig niet-tijdsgebonden onderneming richting God gaat, terwijl waar het in de islam bij de Salaat om gaat is: een gebod om je aan een plechtigheid te houden en haar vol te houden. Een plechtigheid die moet voldoen aan vastgestelde regels, op vaste tijden:

Wanneer gij het gebed hebt beëindigd, gedenkt dan God, staande, zittende en op de zijde liggende. En wanneer gij veilig zijt, houdt het gebed, voorwaar, het gebed is de gelovigen op vastgestelde uren opgelegd'. (Koran 2, 103).

'O, gij die gelooft, komt niet tot het gebed als gij bedwelmd zijt; tot gij weet wat gij zegt, noch wanneer gij onrein zijt totdat u hebt gebed, tenzij u onderweg bent. En indien u ziek zijt of op reis of uwer van de afzondering komt, of gij hebt vrouwen aangeraakt en gij vindt geen water, neem dan uw toevlucht tot zuivere aarde en veegt er uw gezicht en handen af. God is inschikkelijk, vergevensgezind'. (Koran 2, 43).

Daarmee is het gebed de allerbelangrijkste plechtigheid, ook de zuil genoemd, van het islamitische geloof. Dat verklaart waarom de moslims zoveel behoefte hebben aan het bouwen van moskeeën om aan deze plicht te voldoen. De vijf verplichte gebeden op de vijf tijdstippen van de dag moeten namelijk nadrukkelijk, tenzij de omstandigheden het niet toelaten, in de moskee, dat wil zeggen met de gemeenschap, gehouden worden. In Nederland bidden veel vrouwen thuis, omdat zij kinderen thuis hebben, of omdat er geen aparte ruimte voor vrouwen in de moskee is.

Maar wat gebeurt er tijdens het gebed?

Het gebed is een ritueel. De moslim gelovige moet zorgvuldig bepaalde symbolische houdingen verrichten, waarbij hij zij dankbaarheid uitdrukt aan de grootheid van God en andere goddelijke eigenschappen, en waarbij hij of zij zijn of haar volledige onderworpenheid¹ aan God uitdrukt/benadrukt.

Ook moet de gelovige tijdens het gebed citaten uit de Koran (Gods Woord) voorlezen. Die moet hij of zij uit het hoofd leren en wel in de oorspronkelijke taal: het Arabisch. Zorgvuldigheid houdt ook in dat men volledig geconcentreerd moet zijn op datgene wat men uitspreekt om het tot zich te laten doordringen. Vandaar staat in de Koran: *'O gij die gelooft, komt niet tot het gebed als zij bedwelmd zijt, tot gij weet wat gij zegt'*. Inhoudelijk gezien, speelt het bidden in de zin van de bovengenoemde bijbelse teksten, namelijk de communicatie met God, een belangrijke rol in het islamitische gebed. Een klein verschil met de Bijbel is dat in Koran (voor)lezen niet praten met maar luisteren naar God centraal staat.

Naast de vijf dagelijkse verplichte gebeden, kan en mag de gelovige vrijwillig gaan bidden.

De werking van het gebed voor de moslim mag niet alleen beperkt worden tot het moment van de uitvoering daarvan. Het gebed moet ook functioneren als een gids die de gelovige de weg wijst en soms tot orde roept in alle dagelijkse handelingen. Het gebed is derhalve ook een belofte om naar Gods Woord/Wet te leven².

© Op dit artikel rust copyright.

¹ Onderworpenheid moet hier niet gezien worden als zinloos gebaar. Het is meer een uiting van eerbied en dankbaarheid voor al datgene wat de gelovige is en heeft. In die zin is 'onderworpenheid' niet tegenstrijdig met het concept 'de sterke gelovige' waar ik het in de theoretische inleiding sprak.

² Dat is die morele waakhond functie waar ik het in in de theoretische inleiding sprak. Overigens vatte ik het begrip Gods Wet ook toentertijd niet (1999) niet in de zin van restricties.